TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2025 m. gruodžio 18 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Elektros energijos vidaus rinka – Reglamentas (ES) 2022/1854 – Skubi intervencija, skirta didelėms energijos kainoms mažinti – 2 straipsnio 5 ir 9 punktai – 6–8 straipsniai – Elektros energijos, pagamintos iš tam tikrų energijos šaltinių, gamintojų gautų rinkos pajamų viršutinė riba – „Rinkos pajamų“ nustatymas – Nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta remtis arba nenuginčijamomis prezumpcijomis, arba nuginčijamomis prezumpcijomis kartu su kitomis prezumpcijomis – Proporcingumo principas – 22 straipsnio 2 dalies c punktas – Šio reglamento 6–8 straipsnių taikymo laikotarpis – Pajamų viršutinės ribos priemonės taikymas anksčiau, nei numatyta pagal šį reglamentą, remiantis po jo įsigaliojimo priimtomis nacionalinės teisės nuostatomis – Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principai – Lojalaus bendradarbiavimo principas“

Byloje C-633/23

dėl *Cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) 2023 m. spalio 18 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2023 m. spalio 23 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Electrabel SA,

Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL,

Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL,

Wind4Wallonia 2 SA,

Luminus SA,

EDF Belgium SA,

ActiVent Wallonie SCRL,

Eol'Wapi SA,

Lumiwind SC,

Luminus Wind Together SC

prieš

* Proceso kalba: prancūzų.

Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG),

dalyvaujant

État belge,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas I. Jarukaitis (pranešėjas), teisėjai M. Condinanzi ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas A. Rantos,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

– *Electrabel SA*, atstovaujamos *avocat* X. Taton ir *advocaat* H. Vanhulle,

– *Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL*, *Organisatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL* ir *Wind4Wallonia 2 SA*, atstovaujamų *avocat* D. Verhoeven,

– *Luminus SA*, *EDF Belgium SA*, *ActiVent Wallonie SCRL*, *Eol'Wapi SA*, *Lumiwind SC* ir *Luminus Wind Together SC*, atstovaujamų *avocat* D. Verhoeven,

– *Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG)*, atstovaujamos *advocaten* G. Block, M. Vandersmissen ir K. Wauters,

– Belgijos vyriausybės, atstovaujamos P. Cottin, M. Jacobs ir C. Pochet, padedamų *advocaten* K. Decroix ir B. Martel,

– Graikijos vyriausybės, atstovaujamos K. Boskovits ir C. Kokkosi,

– Europos Komisijos, atstovaujamos O. Beynet ir T. Scharf,

susipažinęs su 2025 m. vasario 27 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti (OL L 261 I, 2022, p. 1), 6–8 ir 22 straipsnių, siejamų su šio reglamento 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, ESS 6 straipsniu, SESV 288 straipsniu, taip pat su proporcingumo, viršenybės, veiksmingumo ir lojalaus bendradarbiavimo principais, išaiškinimo.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant tris ginčus, t. y., pirma, *Electrabel SA*, antra, *Fédération Belge des Entreprises Électriques et Gazières ASBL*, *Organizatie voor Duurzame Energie Vlaanderen ASBL* ir *Wind4Wallonia 2 SA* (toliau kartu – FEBEG ir kt.) ir, trečia, *Luminus SA*, *EDF Belgium SA*, *ActiVent Wallonie SCRL*, *Eol'Wapi SA*, *Lumiwind SC* ir *Luminus Wind Together SC* (toliau kartu – *Luminus* ir kt.) (toliau visos kartu – ieškovės pagrindinėje byloje) ginčus su *Commission de Régulation de l'Électricité et du Gaz (CREG)* (Elektros energijos ir dujų reguliavimo komisija, Belgija; toliau – CREG) dėl to, ar teisėtas jos 2023 m. vasario 28 d. sprendimas dėl deklaracijos, kurią privalo pateikti asmenys, turintys prievolę mokėti rinkliavą, nustatytą atsižvelgiant į elektros energijos gamintojų rinkos pajamų viršutinę ribą, formos (toliau – 2023 m. vasario 28 d. sprendimas).

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

ESS

3 ESS 4 straipsnio 3 dalyje nurodyta:

„Vadovaudamosi lojalaus bendradarbiavimo principu, [Europos] Sąjunga ir valstybės narės gerbia viena kitą ir viena kitai padeda vykdydamos iš Sutarčių kylančias užduotis.

Kad užtikrintų pagal Sutartis ar Sąjungos institucijų aktus atsirandančių pareigų vykdymą, valstybės narės imasi bet kurių reikiamų bendrų ar specialių priemonių.

Valstybės narės padeda Sąjungai įgyvendinti jos užduotis ir nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sąjungos tikslų.“

4 ESS 6 straipsnyje nustatyta:

„1. Sąjunga pripažįsta <...> Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje [(toliau – Chartija)] išdėstytas teises, laisves ir principus; Chartija turi tokią pat teisinę galią, kaip ir Sutartys.

Chartijos nuostatos niekaip neišplečia Sutartyse apibrėžtos Sąjungos kompetencijos.

Chartijoje nustatytos teisės, laisvės ir principai aiškinami laikantis Chartijos VII antraštinėje dalyje pateiktų bendrųjų nuostatų, reglamentuojančių jos aiškinimą ir taikymą, taip pat tinkamai atsižvelgiant į Chartijoje nurodytus paaiškinimus, kuriuose pateikti tų nuostatų šaltiniai.

2. Sąjunga prisijungia prie Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos. Šis prisijungimas neturi įtakos Sutartyse apibrėžtai Sąjungos kompetencijai.

3. Pagrindinės teisės, kurias garantuoja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų, sudaro Sąjungos teisės bendruosius principus.“

SESV

5 SESV 288 straipsnio antra pastraipa suformuluota taip:

„Reglamentas yra taikomas visuotinai. Jis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.“

Reglamentas 2022/1854

6 Reglamento 2022/1854 1, 5, 28, 30 ir 37 konstatuojamosiose dalyse buvo nurodyta:

„(1) nuo 2021 m. rugsėjo mėn. elektros energijos rinkose vyrauja labai didelės kainos. <...> Nuo 2022 m. vasario mėn. aštrėjant Rusijos [Federacijos] karinei agresijai prieš Ukrainą <...> dujų tiekimas smarkiai sumažėjo. Be to, dėl Rusijos [Federacijos] karinės agresijos prieš Ukrainą atsirado netikrumas dėl kitų biržos prekių <...>, naudojamų elektros energijos gamybos įrenginiuose, tiekimo. Tai lėmė papildomą smarkų elektros energijos kainų padidėjimą ir svyravimą;

<...>

(5) dabartinė energetikos krizė neigiamai, nors ir skirtingu mastu paveikė visas valstybes nares. <...>

<...>

(28) <...> nuo 2022 m. vasario mėn. stebimas itin didelis ir ilgalaikis kainų didėjimas labai skiriasi nuo įprastos rinkos padėties, kuriai būdingi atsitiktiniai smarkūs kainų šuoliai. <...>

<...>

(30) siekiant išvengti didelio poveikio pradiniam tikėtinam projekto pelningumui, rinkos pajamų viršutinė riba turėtų būti taikoma ne visoms gamybos pajamoms <...>, o rinkos pajamoms. Nepriklausomai nuo sutartinės formos, kuria gali būti vykdoma prekyba elektros energija, rinkos pajamų viršutinė riba turėtų būti taikoma tik realizuotosioms rinkos pajamoms. Tai būtina siekiant išvengti žalos gamintojams, kurie faktiškai negauna naudos iš dabartinių didelių elektros energijos kainų, nes apdraudė savo pajamas nuo svyravimų didmeninėje elektros energijos rinkoje. Taigi, jei pagal esamas arba būsimas sutartines prievoles <...> gaminant elektros energiją gaunamos rinkos pajamos nesiekia rinkos pajamų viršutinės ribos, šis reglamentas turėtų nedaryti poveikio tokioms pajamoms. <...>

<...>

(37) siekiant užtikrinti veiksmingą rinkos pajamų viršutinės ribos taikymą, gamintojai, tarpininkai ir atitinkami rinkos dalyviai turėtų pateikti būtinus duomenis valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir, kai tinkama, sistemos operatoriams bei paskirtiesiems elektros energijos rinkos operatoriams. Atsižvelgiant į didelį atskirų sandorių, kurių atžvilgiu valstybių narių kompetentingos institucijos turi užtikrinti rinkos pajamų viršutinės ribos taikymą, skaičių, tos institucijos turėtų turėti galimybę naudoti pagrįstus įverčius rinkos pajamų viršutinei ribai apskaičiuoti“.

7 Šio reglamento 1 straipsnyje „Dalykas ir taikymo sritis“ buvo nustatyta:

„Šiuo reglamentu nustatoma skubi intervencija, kuria siekiama sušvelninti didelių energijos kainų poveikį taikant išimtines, tikslines ir ribotos trukmės priemones. Tomis priemonėmis siekiama sumažinti elektros energijos suvartojimą, nustatyti rinkos pajamų, kurias tam tikri gamintojai gauna iš elektros energijos gamybos, viršutinę ribą ir tikslingai perskirstyti šias pajamas galutiniams elektros energijos vartotojams <...>“

8 Minėto reglamento 2 straipsnis „Apibrėžtys“ buvo suformuluotas taip:

„Šiame reglamente <...> vartojamos šios terminų apibrėžtys:

<...>

5) rinkos pajamos – realizuotosios pajamos, kurias gauna gamintojas už elektros energijos pardavimą ir tiekimą Sąjungoje, nepaisant sutartinės tokių mainų vykdymo formos, įskaitant elektros energijos pirkimo sutartis ir kitas apsidraudimo nuo didmeninės elektros energijos rinkos svyravimų operacijas, išskyrus valstybių narių teikiamą paramą;

<...>

9) pajamų perviršis – teigiamas skirtumas tarp gamintojų rinkos pajamų už elektros energijos [megavatvalandę (MWh)] ir 180 [eurų] už elektros energijos MWh rinkos pajamų viršutinės ribos, numatytos 6 straipsnio 1 dalyje;

<...>“

9 To paties reglamento 6 straipsnyje „Privaloma rinkos pajamų viršutinė riba“ buvo nustatyta:

„1. Gamintojų rinkos pajamos, gaunamos gaminant elektros energiją iš 7 straipsnio 1 dalyje nurodytų išteklių, negali viršyti 180 [eurų] už pagamintos elektros energijos MWh.

2. Valstybės narės užtikrina, kad rinkos pajamų viršutinė riba būtų taikoma visoms gamintojų ir, kai aktualu, gamintojų vardu didmeninėse elektros energijos rinkose veikiančių tarpininkų rinkos pajamoms, neatsižvelgiant į rinkos laikotarpį, kuriuo vykdomas sandoris, ir į tai, ar elektros energija prekiaujama dvišaliu pagrindu ar centralizuotoje prekyvietėje.

3. Valstybės narės įdiegia veiksmingas priemones, kad būtų užkirstas kelias gamintojų pareigų pagal 2 dalį apėjimui. Jos visų pirma užtikrina, kad rinkos pajamų viršutinė riba būtų veiksmingai taikoma tais atvejais, kai gamintojus kontroliuoja kitos įmonės arba kai jie iš dalies priklauso kitoms įmonėms, ypač kai jie yra vertikaliai integruotos įmonės dalis.

4. Valstybės narės sprendžia, ar taikyti rinkos pajamų viršutinę ribą atsiskaitant už energijos mainus, ar vėliau.

5. [Europos] Komisija teikia valstybėms narėms gaires dėl šio straipsnio įgyvendinimo.“

10 Reglamento 2022/1854 7 straipsnyje „Rinkos pajamų viršutinės ribos taikymas elektros energijos gamintojams“ buvo nustatyta:

„1. 6 straipsnyje numatyta rinkos pajamų viršutinė riba taikoma rinkos pajamoms, gautoms pardavus elektros energiją, pagamintą naudojant šiuos išteklius:

a) vėjo energiją;

b) saulės energiją (saulės šiluminę ir saulės fotovoltinę energiją);

c) geoterminę energiją;

d) hidroenergiją be rezervuaro;

e) biomasės kurą (kietąjį arba dujinį biomasės kurą), išskyrus biometaną;

f) atliekas;

g) branduolinę energiją;

h) lignitą;

i) žalios naftos produktus;

j) durpes.

2. 6 straipsnio 1 dalyje numatyta rinkos pajamų viršutinė riba netaikoma parodomiesiems projektams ar gamintojams, kurių pajamos už vieną pagamintos elektros energijos MWh jau yra apribotos dėl valstybės ar viešųjų priemonių, kurios nėra priimtos pagal 8 straipsnį.

3. Valstybės narės gali, visų pirma tais atvejais, kai dėl 6 straipsnio 1 dalyje numatytos rinkos pajamų viršutinės ribos taikymo užkraunama didelė administracinė našta, nuspręsti, kad rinkos pajamų viršutinė riba būtų netaikoma gamintojams, gaminantiems elektros energiją įrenginiuose, kurių įrengtoji galia neviršija 1 MW. <...>

<...>

6. Gamintojai, tarpininkai ir atitinkami rinkos dalyviai, taip pat, kai aktualu, sistemos operatoriai pateikia valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir, kai aktualu, sistemos operatoriams bei paskirtiesiems elektros energijos rinkos operatoriams visus 6 straipsniui taikyti būtinus duomenis, įskaitant duomenis apie pagamintą elektros energiją ir susijusias rinkos pajamas, neatsižvelgiant į rinkos laikotarpį, kuriuo vykdomas sandoris, ir į tai, ar elektros energija prekiaujama dvišaliu pagrindu toje pačioje įmonėje ar centralizuotoje prekyvietėje.“

11 Šio reglamento 8 straipsnyje „Nacionalinės kovos su krize priemonės“ buvo įtvirtinta:

„1. Valstybės narės gali:

a) toliau taikyti arba nustatyti priemones, kuriomis būtų dar labiau apribotos gamintojų, gaminančių elektros energiją iš 7 straipsnio 1 dalyje išvardytų šaltinių, rinkos pajamos, įskaitant galimybę diferencijuoti technologijas, taip pat kitų rinkos dalyvių, įskaitant tuos, kurie užsiima prekyba elektros energija, rinkos pajamos;

<...>

c) toliau taikyti arba nustatyti nacionalines priemones, skirtas apriboti gamintojų, gaminančių elektros energiją iš 7 straipsnio 1 dalyje nenurodytų išteklių, rinkos pajamas;

<...>

2. 1 dalyje nurodytos priemonės pagal šį reglamentą, turi:

a) būti proporcingos ir nediskriminuojančios;

b) nekelti pavojaus investavimo signalams;

c) užtikrinti, kad būtų padengtos investicijos ir veiklos sąnaudos;

d) neiškraipyti didmeninių elektros energijos rinkų veikimo, visų pirma nedaryti poveikio pirmumo tvarkai ir kainų formavimuisi didmeninėje rinkoje;

e) būti suderinamos su Sąjungos teise.“

12 Minėto reglamento 22 straipsnyje „Įsigaliojimas ir taikymas“ buvo numatyta:

„1. Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2. Nedarant poveikio pareigai užtikrinti pajamų perviršio paskirstymą pagal 10 straipsnį ir naudoti pajamas iš laikinojo solidarumo įnašo pagal 17 straipsnį, taip pat nedarant poveikio 20 straipsnio 2 dalyje nurodytai pareigai teikti ataskaitas, šis reglamentas taikomas iki 2023 m. gruodžio 31 d., laikantis šių sąlygų;

<...>

c) 6, 7 ir 8 straipsniai taikomi nuo 2022 m. gruodžio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d.;

<...>“

Belgijos teisė

Elektros energijos įstatymas

13 Pagrindinėje byloje taikytinos redakcijos 1999 m. balandžio 29 d. *Loi relative à l'organisation du marché de l'électricité* (Elektros energijos rinkos organizavimo įstatymas; *Moniteur belge*, 1999 m. gegužės 11 d., p. 16264), iš dalies pakeisto 2022 m. gruodžio 16 d. *Loi modifiant la loi relative à l'organisation du marché de l'électricité et introduisant un plafond sur les recettes issues du marché des producteurs d'électricité* (Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas Elektros energijos rinkos organizavimo įstatymas ir nustatoma elektros energijos gamintojų rinkos pajamų viršutinė riba; *Moniteur belge*, 2022 m. gruodžio 22 d., p. 98819) (toliau – Elektros energijos įstatymas), 22ter straipsnyje numatyta:

„1. Šiuo straipsniu nustatoma elektros energijos gamintojų rinkos pajamų viršutinė riba, įvedant valstybės rinkliavą nuo 2 dalyje nurodytų prievolę ją mokėti turinčių asmenų pajamų, gautų 2022 m. rugpjūčio 1 d.–2023 m. birželio 30 d. laikotarpiu, perviršio.

2. Rinkliavą moka:

1) visi fiziniai ar juridiniai asmenys, kurie 1 dalyje nurodytu laikotarpiu per Belgijoje esantį ne mažesnės kaip 1 MW įrengtosios galios elektros energijos gamybos įrenginį, priskiriamą technologijoms, naudojamoms elektros energijai gaminti iš kurių nors [Reglamento 2022/1854] 7 straipsnio 1 dalyje išvardytų išteklių, tiekia elektros energiją į perdavimo sistemą, perdavimo funkcijas vykdančią sistemą, (uždarą) skirstymo sistemą, uždarą pramoninę sistemą, geležinkelio elektrinės traukos tinklą ar tiesioginę liniją;

2) visi branduolinių įrenginių eksploatuotojai <...>;

3) visos ekonominę veiklą faktiškai vykdančios bendrovės <...>;

4) visi *Loi du 31 janvier 2003 sur la sortie progressive de l'énergie nucléaire à des fins de production industrielle d'électricité* [(2003 m. sausio 31 d. Įstatymas dėl laipsniško branduolinės energijos naudojimo nutraukimo elektros energijos pramoninės gamybos tikslais; *Moniteur belge*, 2003 m. vasario 28 d., p. 9879)] 4/1 straipsnyje nurodytos branduolinės elektrinės savininkai.

Nukrypstant nuo pirmos pastraipos, rinkliavos neprivalo mokėti piliečių energetikos bendrijos ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos bendrijos arba regioniniuose teisės aktuose nurodytos joms lygiavertės bendrijos su sąlyga, kad pajamų perviršis tiesiogiai pervedamas vartotojams, kurie yra tų bendrijų nariai.

3. 2 dalyje nurodytas prievolę turintis asmuo moka 100 % pajamų perviršio dydžio rinkliavą.

Pajamų perviršis yra teigiamas skirtumas tarp rinkos pajamų ir pagal 4 dalį nustatytos rinkos pajamų viršutinės ribos; jis apskaičiuojamas už kiekvieną per 1 dalyje nurodytą laikotarpį patiektos elektros energijos MWh pardavimo sandorį ir pagal kiekvieną Belgijoje esantį ne mažesnės kaip 1 MW įrengtosios galios elektros energijos gamybos įrenginį, priskiriamą technologijoms, naudojamoms elektros energijai gaminti iš kurių nors [Reglamento 2022/1854] 7 straipsnio 1 dalyje išvardytų išteklių.

Preziumuojama, kad pajamų perviršio nėra, jeigu rinkoje parduodama elektros energija buvo pagaminta elektros energijos gamybos įrenginyje, kuriam taikomas pagalbos gamybai mechanizmas, pagal kurį kompetentinga institucija nustato rinkos pajamų viršutinę ribą.

4. Rinkos pajamų viršutinė riba yra 130 eurų už MWh elektros energijos.

<...>

5. Rinkos pajamos – realizuotosios pajamos, kurias iš kiekvieno sandorio 2 dalyje nurodytas prievolę turintis asmuo gauna už elektros energijos pardavimą ir tiekimą 1 dalyje nurodytu laikotarpiu, nepaisant tokios prekybos vykdymo sutartinės formos, įskaitant elektros energijos pirkimo sutartis ir kitas apsidraudimo nuo didmeninės elektros energijos rinkos svyravimų operacijas, išskyrus bet kokią valdžios institucijų suteiktą pagalbą ar subsidiją.

Nustatant pirmoje pastraipoje nurodytas rinkos pajamas, taikomos šios prezumpcijos:

1) kiek tai susiję su *Loi du 11 avril 2003 sur la contribution de répartition* [(2003 m. balandžio 11 d. Įstatymas dėl paskirstomosios įmokos; *Moniteur belge*, 2003 m. liepos 15 d., p. 37954)] nurodytomis branduolinėmis elektrinėmis, rinkos pajamos apskaičiuojamos pagal kiekvieną įrenginį, kaip numatyta 2003 m. balandžio 11 d. Įstatymo dėl paskirstomosios įmokos, iš dalies pakeisto *Loi du 25 décembre 2016 portant modifications de la loi du 11 avril 2003 sur les provisions constituées pour le démantèlement des centrales nucléaires et pour la gestion des matières fissiles irradiées dans ces centrales et de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité* [(2016 m. gruodžio 25 d. Įstatymas, kuriuo iš dalies keičiamas 2003 m. balandžio 11 d. Įstatymas dėl atidėjinių, skirtų branduolinių elektrinių eksploatavimui nutraukti ir šiose elektrinėse apšvitintoms daliosioms medžiagoms tvarkyti, ir 1999 m. balandžio 29 d. Elektros energijos rinkos organizavimo įstatymas; *Moniteur belge*, 2016 m. gruodžio 29 d., p. 90988)], priedo 3 skirsnyje, darant prielaidą, kad:
   a) ateities sandorių rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu kiekvieną dieną, kai minėtame 3 skirsnyje nurodytoje energijos blokų mainų platformoje buvo paskelbta dieninė kotiruojama kalendorinio bazinės apkrovos produkto kaina;
   b) kitos paros rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu už kiekvieną vienos valandos tiekimo laikotarpį, atsižvelgiant į atitinkamą tos valandos kiekį;

2) kiek tai susiję su branduoline elektrine, nurodyta 2003 m. sausio 31 d. Įstatymo dėl laipsniško branduolinės energijos naudojimo nutraukimo elektros energijos pramoninės gamybos tikslais 4/1 straipsnyje, rinkos pajamos apskaičiuojamos pagal 2003 m. sausio 31 d. Įstatymo dėl laipsniško branduolinės energijos naudojimo nutraukimo elektros energijos pramoninės gamybos tikslais 4/1 straipsnio 2 dalies trečią pastraipą, darant prielaidą, kad:
   a) ateities sandorių rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu kiekvieno mėnesio pirmą darbo dieną, kai pagal minėtą 4/1 straipsnį energijos blokų mainų platformoje buvo paskelbta dieninė kotiruojama kalendorinio bazinės apkrovos produkto kaina;
   b) kitos paros rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu už kiekvieną vienos valandos tiekimo laikotarpį, atsižvelgiant į atitinkamą tos valandos kiekį;

3) kiek tai susiję su 1 ir 2 punktuose nenurodytais gamybos įrenginiais, kuriuose gamyba vyksta pagal elektros energijos pirkimo sutartį, rinkos pajamos apskaičiuojamos pagal šios sutarties sąlygas, jei sutarties komercinės sąlygos atitinka pagrįstas rinkos sąlygas, darant prielaidą, kad:

a) ateities sandorių rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu kiekvieną dieną, į kurią atsižvelgiama minėtoje sutartyje nustatant kainą;
b) kitos paros rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu už kiekvieną vienos valandos tiekimo laikotarpį, atsižvelgiant į atitinkamą tos valandos kiekį;

4) kiek tai susiję su 1, 2 ir 3 punktuose nenurodytais gamybos įrenginiais, kuriems netaikomas pagalbos gamybai mechanizmas arba taikomas pagalbos gamybai, kurios dydis nepriklauso nuo elektros energijos kainų pokyčių, mechanizmas, arba taikomas pagalbos gamybai, kurios dydis priklauso nuo elektros energijos kainos pokyčių per trejus metus, mechanizmas, rinkos pajamos apskaičiuojamos atsižvelgiant į tai, kad:
   a) vidutinė metinė produkcija, kurią numatoma parduoti 1 metais, laikoma parduota ateities sandorių rinkoje, remiantis metiniu bazinės apkrovos produktu pagal pardavimo strategiją, kurioje numatyta vieną trečdalį parduoti 3 metais (CAL+ 3), vieną trečdalį – 2 metais (CAL+ 2) ir vieną trečdalį – 1 metais (CAL+ 1) pagal kainas, paskelbtas Belgijos energijos blokų mainų platformoje. Ši vidutinė metinė produkcija, kurią numatoma parduoti 1 metais, laikoma atitinkančia metinę 2019 m. elektros energiją, pagamintą elektros energijos gamybos įrenginiuose, priskiriamuose technologijoms, naudojamoms elektros energijai gaminti iš [Reglamento 2022/1854] 7 straipsnio 1 dalies a, b, d, e ir f punktuose išvardytų išteklių. Jei 2019 m. elektros energijos gamybos įrenginys neveikė, prievolę turintis asmuo praneša apie šią 1 metais numatomą produkciją. Kiek tai susiję su kitais elektros energijos gamybos įrenginiais, ši vidutinė metinė produkcija, kurią numatoma parduoti 1 metais, laikoma atitinkančia 85 % didžiausios elektros energijos gamybos įrenginio galios;
   b) teigiamas skirtumas tarp per valandos ketvirtį pagamintos ir parduotos elektros energijos kiekio ir a punkte nurodyto elektros energijos kiekio laikomas parduotu už valandinę referencinę rinkos kainą;
   c) ateities sandorių rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu kiekvieną dieną, kai Belgijos energijos blokų mainų platformoje buvo paskelbta dieninė kotiruojama kalendorinio bazinės apkrovos produkto kaina;
   d) kitos paros rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu už kiekvieną vienos valandos tiekimo laikotarpį;

5) kiek tai susiję su 1, 2, 3 ir 4 punktuose nenurodytais gamybos įrenginiais, rinkos pajamos apskaičiuojamos atsižvelgiant į tai, kad:
   a) vidutinė metinė produkcija, kurią numatoma parduoti 1 metais, laikoma parduota ateities sandorių rinkoje, remiantis metiniu bazinės apkrovos produktu 1 metais (CAL+ 1) pagal kainas, paskelbtas Belgijos energijos blokų mainų platformoje. Ši vidutinė metinė produkcija, kurią numatoma parduoti 1 metais, laikoma atitinkančia metinę 2019 m. elektros energiją, pagamintą elektros energijos gamybos įrenginiuose, priskiriamuose technologijoms, naudojamoms elektros energijai gaminti iš [Reglamento 2022/1854] 7 straipsnio 1 dalies a, b, d, e ir f punktuose išvardytų išteklių. Jei 2019 m. elektros energijos gamybos įrenginys neveikė, prievolę turintis asmuo praneša apie šią 1 metais numatomą produkciją. Kiek tai susiję su kitais elektros energijos gamybos įrenginiais, ši vidutinė metinė produkcija, kurią numatoma parduoti 1 metais, laikoma atitinkančia 85 % didžiausios elektros energijos gamybos įrenginio galios;
   b) teigiamas skirtumas tarp per valandos ketvirtį pagamintos ir parduotos elektros energijos kiekio ir a punkte nurodyto elektros energijos kiekio laikomas parduotu už valandinę referencinę rinkos kainą;

c) ateities sandorių rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu kiekvieną dieną, kai Belgijos energijos blokų mainų platformoje buvo paskelbta dieninė kotiruojama kalendorinio bazinės apkrovos produkto kaina, per vienų metų laikotarpį arba, jei gamybos įrenginio paramos mechanizmas grindžiamas šešių mėnesių elektros energijos kainos pokyčiais, šešių mėnesių laikotarpį;
d) kitos paros rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu už kiekvieną vienos valandos tiekimo laikotarpį;

6) kiek tai susiję su 3, 4 ir 5 punktuose nurodytais elektros energijos gamybos įrenginiais, 2 dalyje nurodytas prievolę turintis asmuo gali pateikti įrodymų, kad rinkos pajamos skiriasi nuo tų, kurios apskaičiuojamos pagal 3, 4 ir 5 punktus, jeigu jis pateikia tokius įrodymus dėl viso savo gamybos įrenginio parko, darant prielaidą, kad:
   a) elektros energijos pardavimo ir pirkimo sandoriai vertikalios integracijos įmonėje arba tarp įmonių, kurių viena kontroliuojama kitos įmonės arba tiesiogiai ar netiesiogiai šiai priklauso, pagal šį straipsnį laikomi sudarytais kaina, atitinkančia rinkos kainą sandorio dieną už sandoryje numatytą tiekimo laikotarpį, kaip paskelbta Belgijos energijos blokų mainų platformoje;
   b) bet koks pagamintas ir ne ateities sandorių rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu už referencinę rinkos kainą;
   c) kiekvienas elektros energijos pardavimas ateities sandorių rinkoje laikomas sandoriu, apibrėžiamu pagal jo sudarymo datą, kainą ir kiekį;
   d) kitos paros rinkoje parduotas elektros energijos kiekis laikomas parduotu už kiekvieną vienos valandos tiekimo laikotarpį.

Išskyrus 3 punkte nurodytos prezumpcijos atvejį, pajamų perviršis sumažinamas su elektros energijos kiekių pirkimais susijusiomis sąnaudomis, siekiant tiekti parduotus, bet 1 dalyje nurodytu laikotarpiu nepagamintus elektros energijos kiekius, jeigu faktinė gamyba yra mažesnė už ateities sandorių rinkoje parduotos produkcijos kiekį, neviršijant teigiamo skirtumo tarp referencinės rinkos kainos ir 4 dalyje nurodytos pajamų perviršio viršutinės ribos. Šis sumažinimas negali lemti neigiamo pajamų perviršio, o atitinkamos sąnaudos negali būti nei perkeliamos iš ankstesnio laikotarpio arba į paskesnį laikotarpį, nei paskirstomos tarp gamybos įrenginių.

6. Už laikotarpį nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. gruodžio 31 d. imtinai mokėtinos rinkliavos atveju 2 dalyje nurodyti prievolę turintys asmenys pateikia [CREG] deklaraciją ne vėliau kaip 2023 m. balandžio 30 d.

Už laikotarpį nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d. imtinai <...> mokėtinos rinkliavos atveju 2 dalyje nurodyti prievolę turintys asmenys pateikia [CREG] deklaraciją ne vėliau kaip 2023 m. rugsėjo 7 d.

Deklaracijoje nurodomi bent šie duomenys:

1) išsamūs prievolę turinčio asmens tapatybės duomenys;

2) išsamūs duomenys apie kiekvieną jo gamybos įrenginį <...> ir bendras per atitinkamą laikotarpį iš elektros energijos gamybos įrenginio į sistemą patiektos elektros energijos kiekis, taip pat didžiausia kiekvieno elektros energijos gamybos įrenginio įrengtoji galia, patvirtinti atitinkamo (-ų) sistemos operatoriaus (-ų);

3) jeigu bendras elektros energijos kiekis pagal kiekvieną 2 punkte nurodytą elektros energijos gamybos įrenginį paskirstomas skirtingiems prievolę turintiems asmenims, atitinkamo elektros energijos kiekio paskirstymas atitinkamiems prievolę turintiems asmenims ir visi dokumentai, patvirtinantys, kad šie asmenys pritaria tokiam paskirstymui;

4) kiekviename gamybos įrenginyje pagamintos ir parduotos per ketvirtį valandos elektros energijos profilis, patvirtintas atitinkamo (-ų) sistemos operatoriaus (-ų);

5) atitinkamu atveju naudojama nuoroda į Belgijos energijos blokų mainų platformą;

6) atitinkamu atveju 5 dalies antros pastraipos 6 punkte nurodytas įrodymas kartu su visais patvirtinamaisiais dokumentais ir pasirinktos pardavimo strategijos pagrindimas;

7) nukrypstant nuo 3–6 punktų, 2 dalies antroje pastraipoje nurodytų juridinių asmenų atveju – įrodymai, kad pajamų perviršis tiesiogiai pervedamas vartotojams. Priešingu atveju šie juridiniai asmenys pateikia 3–6 punktuose nurodytus duomenis.

[CREG] nustato deklaracijos formą ir pateiktinų dokumentų formatą:

<...>“

2023 m. vasario 28 d. sprendimas

14 2023 m. vasario 28 d. sprendimą CREG priėmė pagal Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnio 6 dalies ketvirtą pastraipą. Tame sprendime nustatyta deklaracijos forma ir dokumentų, kuriuos privalo pateikti asmenys, turintys prievolę mokėti šio įstatymo 22ter straipsnio 1 dalyje nustatytą rinkliavą, formatas.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

15 Ieškovės pagrindinėje byloje – tai arba privatinės teisės reglamentuojami juridiniai asmenys, kurie yra elektros energijos, pagamintos iš Reglamento 2022/1854 7 straipsnio 1 dalyje išvardytų energijos šaltinių, gamintojai ir (arba) tiekėjai ir patenka į 2023 m. vasario 28 d. sprendimo taikymo sritį, nes privalo mokėti Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnio 2 dalyje nustatytą rinkliavą, arba privatinės teisės reglamentuojami juridiniai asmenys, kurie nėra elektros energijos gamintojai ar tiekėjai, tačiau taip pat patenka į šią taikymo sritį, nes privalo mokėti šią rinkliavą, arba energetikos sektoriaus įmonių federacijos, veikiančios savo narių naudai.

16 2023 m. kovo 29 d. *Electrabel* ir FEBEG ir kt., o 2023 m. kovo 30 d. – ir *Luminus* ir kt. pateikė *Cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas, Belgija) Rinkų bylų skyriuje, t. y. prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme, tris ieškinius dėl 2023 m. vasario 28 d. sprendimo panaikinimo. Atsižvelgdamas į šių trijų ieškinių panašumą tas teismas juos sujungė.

17 Grįsdamos ieškinius ieškovės pagrindinėje byloje, pirma, nurodo panaikinimo pagrindus, susijusius su 2023 m. vasario 28 d. sprendime nustatytų prezumpcijų išimtiniu pobūdžiu. *Electrabel* iš esmės teigia, kad šiuo sprendimu pažeidžiama Reglamento 2022/1854 2 straipsnio 5 dalis, taip pat 6–8 straipsniai, nes pagal tą sprendimą ji privalo deklaruoti pajamas, kurių faktiškai negavo, nors pagal šį reglamentą reikalaujama deklaruoti faktiškai gautas pajamas. FEBEG ir kt., taip pat *Luminus* ir kt. nurodo, kad buvo pažeistas minėtas reglamentas, visų pirma

jo 6 ir 7 straipsniai, SESV 288 straipsnis, taip pat Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principai, nes tame sprendime teisinės prezumpcijos taikomos tam, kad būtų nustatytos pajamos, kurioms taikoma Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnyje įtvirtinta viršutinė riba. Šiuo klausimu jos pažymi, kad šios prezumpcijos, nelygu atitinkamas energijos šaltinis, yra arba nenuginčijamos, arba nuginčijamos, tačiau pastaruoju atveju jas galima paneigti tik laikantis tam tikrų sąlygų ir taikant kitas prezumpcijas. Jų teigimu, tame pačiame reglamente numatyta tik gautų rinkos pajamų viršutinė riba, todėl turėtų būti bent jau įmanoma deklaruoti realias pajamas.

18 Taigi ieškovės pagrindinėje byloje skundžiasi tuo, kad 2023 m. vasario 28 d. sprendime CREG įtvirtino Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnio 5 dalies antros pastraipos 1–6 punktuose nustatytų šešių prezumpcijų sistemą. Dėl tokios sistemos, grindžiamos vien prezumpcijomis, 100 % apmokestinamos tariamos pajamos, nors pagal Reglamentą 2022/1854 viršutinė riba taikoma „rinkos pajamoms“, t. y. elektros energijos gamintojų faktiškai gautoms pajamoms. Be to, šiame reglamente numatyta, kad viršutinė riba taikoma „kiekvienam sandoriui“, o pagal visas nagrinėjamas prezumpcijas laikoma, kad elektros energija parduodama vieną kartą per dieną už tos dienos elektros energijos kainą elektros energijos biržoje, jei elektros energija parduodama ateities sandorių rinkoje, ir vieną kartą per valandą, jeigu ji parduodama kitos paros rinkoje. Todėl rinkliava renkama tuo atveju, kai viršijama laikotarpio dienos arba valandos viršutinė riba, net jei faktiškai gauta kaina yra vidutinė ar fiksuota kaina, žemesnė už viršutinę ribą. Naudotis vien prezumpcijomis grindžiama sistema nėra jokio pagrindo, o ja naudojantis iš tikrųjų siekiama padidinti renkamas sumas.

19 CREG ir *État belge* (Belgijos valstybė) nesutinka su šiais argumentais, be kita ko, remdamosi Reglamento 2022/1854 37 konstatuojamąja dalimi, pagal kurią valstybės narės gali naudoti pagrįstus įverčius rinkos pajamų viršutinei ribai apskaičiuoti. Šiame reglamente nebuvo nustatyta specialios taisyklės, leidžiančios apskaičiuoti pajamų perviršio sumą, ir, priešingai, nei numatyta jo 6 straipsnio 5 dalyje, Komisija nepateikė gairių šiuo klausimu. Tai, kad remiamasi Elektros energijos įstatyme numatytomis prezumpcijomis, nereiškia, kad apmokestinamos tariamos pajamos, bet leidžia įveikti techninius sunkumus, susijusius su tiksliu kainos už kiekvieną rinkliavos taikymo laikotarpiu parduotos ir patiektos elektros energijos MWh nustatymu. Be to, Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnio 5 dalies antros pastraipos 1 ir 2 punktuose nurodytų prezumpcijų nenuginčijamas pobūdis yra pateisinamas, nes sistema grindžiama pardavimo strategijomis, kurios buvo anksčiau nustatytos susitarus su atitinkamų branduolinių elektrinių operatoriais.

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia pažymi, jog tai, kad nurodytus pažeidimus lemia Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnio 5 dalies antros pastraipos 1–6 punktai, neturi reikšmės jo jurisdikcijai spręsti dėl 2023 m. vasario 28 d. sprendimo teisėtumo. Dėl esmės jis konstatuoja, kad šiose nuostatose numatytos prezumpcijos, kuriomis remiantis tame sprendime nustatyta pajamų deklaracijos forma (o tai yra etapas prieš nustatant kiekvieno prievolę turinčio asmens mokėtiną rinkliavą), grindžiamos prezumpcijų, kurių prievolę turintis asmuo niekada negali visiškai išvengti, visetu arba seka, todėl jis negali deklaruoti savo faktiškai gautų realių pajamų.

21 Šiuo klausimu šis teismas patikslino, kad neįžvelgia pakankamo prezumpcijų apibrėžties techninio pagrindimo; jos laikytinos atspindinčiomis kiekvienai technologijai ar kitam ypatumui būdingas pardavimo strategijas, o ne leidžiančiomis prievolę turintiems asmenims dokumentais pagrįsti savo realias pardavimo strategijas ir faktines pajamas, bent jau tais atvejais, kai tai įmanoma. Reglamente 2022/1854, o vėliau ir Belgijos teisės aktų leidėjo nustatyta viršutinė riba taikoma tik elektros energijai, gaunamai naudojant tam tikras technologijas, o deklaravimo sistema

grindžiama tam tikrų duomenų pagal konkretų įrenginį atsekamumu. Taigi, jo teigimu, nors prezumpcijų taikymą galima pateisinti techniniais sunkumais, jie nepateisina šių prezumpcijų nenuginčijamo pobūdžio.

22 Be to, iš Reglamento 2022/1854 6–8 straipsnių, siejamų su jo 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, matyti, kad pajamų perviršis turi būti apskaičiuojamas atsižvelgiant į gamintojų faktiškai gautas rinkos pajamas. Tai patvirtina sukurtos sistemos struktūra, pagal kurią iš pirmo žvilgsnio reikalaujama remtis faktiškai gautomis pajamomis. Tokį vertinimą pagrindžia šio reglamento 30 konstatuojamoji dalis. Nors to reglamento 37 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad valstybės narės privalo turėti galimybę naudoti pagrįstus įverčius rinkos pajamų viršutinei ribai apskaičiuoti, ši konstatuojamoji dalis negali paneigti minėto reglamento nuostatų. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas priduria, kad jo neįtikina ir tai, jog dėl galimybės leisti valstybėms narėms naudoti įverčius jos turi teisę nustatyti sistemą, grindžiamą vien nenuginčijamomis arba iš dalies nuginčijamomis prezumpcijomis, tačiau taip, kad išliktų valstybės narės teoriškai iš anksto numatyti veiksniai, neatsižvelgiant į faktiškai gautas pajamas.

23 Antra, dėl laikotarpio, kurį apima ginčijamas sprendimas, *Electrabel*, FEBEG ir kt. iš esmės teigia: kadangi 2023 m. vasario 28 d. sprendime nustatyta deklaracijos forma už 2022 m. rugpjūčio 1 d.–gruodžio 31 d. laikotarpį, nors pagal Reglamentą 2022/1854 viršutinės ribos taikymo laikotarpis prasideda 2022 m. gruodžio 1 d., šiuo sprendimu pažeidžiami, be kita ko, šio reglamento 6–8, 20 ir 22 straipsniai, SESV 288 straipsnis, Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principai, taip pat lojalaus bendradarbiavimo principas. Jos pažymi, kad 2022 m. rugsėjo 14 d. Komisijos pasiūlyme dėl Tarybos reglamento dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti (COM (2022) 473 *final*), kuriuo remiantis priimtas Reglamentas 2022/1854, buvo numatyta galimybė valstybėms narėms nuspręsti dėl išankstinio viršutinės ribos taikymo, tačiau ši galimybė nebuvo įtraukta į galutinę šio reglamento redakciją. Be to, tuo reglamentu valstybėms narėms neleidžiama apmokestinti pajamų perviršio atgaline data.

24 CREG ir Belgijos valstybė iš esmės atsako, kad, pirma, Belgijos teisės aktų leidėjas galėjo imtis veiksmų, kaip jis tai padarė dėl 2022 m. rugpjūčio 1 d.–lapkričio 30 d. laikotarpio, remdamasis savo bendra kompetencija mokesčių srityje, antra, Reglamento 2022/1854 8 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės gali „toliau taikyti arba nustatyti priemones, kuriomis būtų dar labiau apribotos <...> rinkos pajamos“, ir, trečia, aplinkybę, kad pirmesniame šio sprendimo punkte nurodytame pasiūlyme dėl reglamento numatyta galimybė savanoriškai iš anksto taikyti šį reglamentą nebuvo įtraukta į galutinį jo tekstą, galima paaiškinti tuo, kad tokia nuostata nereikalinga.

25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Belgijos teisės aktų leidėjas nepagrindė priežasties, dėl kurios nustatė kitokią nagrinėjamos rinkliavos įsigaliojimo datą nei numatytoji Reglamente 2022/1854, o tik nurodė, kad nustatyta sistema neprieštarauja mokesčių netaikymo atgaline data principui. Iš Elektros energijos įstatymo parengiamųjų darbų taip pat nematyti, kad nagrinėjama rinkliava yra mišraus pobūdžio, t. y. 2022 m. rugpjūčio 1 d.–lapkričio 30 d. laikotarpio nacionalinė priemonė, nepriklausoma nuo Sąjungos teisės, ir nuo 2022 m. gruodžio 1 d. taikoma Reglamento 2022/1854 įgyvendinimo priemonė. Remdamasis tuo, kas išdėstyta, šis nacionalinis teismas teigia, kad, atsižvelgiant į viršenybės, veiksmingumo ir lojalaus bendradarbiavimo principus, pagal šio reglamento 22 straipsnio 2 dalį iš pirmo žvilgsnio gali būti draudžiamos nacionalinės priemonės, kuriomis užtikrinamas šiame reglamente numatytos sistemos įgyvendinimas nuo ankstesnės datos, nei nurodyta šioje nuostatoje. Šiuo klausimu jis mano, kad iš Reglamento 2022/1854 8 straipsnio 1 dalies a punkto nėra aišku, ar pagal šią

nuostatą valstybėms narėms suteikta galimybė toliau taikyti arba nustatyti priemones, kuriomis būtų dar labiau apribotos rinkos pajamos, apima ir galimybę viršutinės ribos nustatymo tvarką įgyvendinti iki šio reglamento įsigaliojimo dienos.

26 Tokiomis aplinkybėmis *Cour d'appel de Bruxelles* (Briuselio apeliacinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Reglamento 2022/1854] 6, 7 ir 8 straipsniai, siejami su [šio reglamento] 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, atsižvelgiant į visas jo konstatuojamąsias dalis ir, be kita ko, SESV 288 straipsnį ir ESS 6 straipsnį, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama taikyti nacionalines priemones, kaip antai Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnį ir ypač jo 5 dalies antrą pastraipą, kuriose numatyta, kad šio reglamento 6 straipsnyje numatyta viršutinė riba lemia rinkliavos už elektros energijos gamintojų pajamų perviršį rinkimą, kai pajamų perviršis, palyginti su nustatyta viršutine riba, apskaičiuojamas atsižvelgiant į rinkos pajamas, kurios tam tikrų įrenginių atveju nustatomos remiantis nenuginčijamomis teorinių pajamų apskaičiavimo prezumpcijomis (žr. Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnio 5 dalies antros pastraipos 1 ir 2 punktus), todėl prievolę mokėti rinkliavą turintys asmenys negali deklaruoti ir įrodyti savo faktinių pajamų?

2. Ar [Reglamento 2022/1854] 6, 7 ir 8 straipsniai, siejami su [šio reglamento] 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, atsižvelgiant į visas jo konstatuojamąsias dalis ir, be kita ko, SESV 288 straipsnį ir ESS 6 straipsnį, taip pat proporcingumo principą, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama taikyti nacionalines priemones, kaip antai Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnį ir ypač jo 5 dalies antrą pastraipą, kuriose numatyta, kad šio reglamento 6 straipsnyje numatyta viršutinė riba lemia rinkliavos už elektros energijos gamintojų pajamų perviršį rinkimą, kai pajamų perviršis, palyginti su nustatyta viršutine riba, apskaičiuojamas atsižvelgiant į rinkos pajamas, kurios tam tikrų įrenginių atveju (žr. šio 22ter straipsnio 5 dalies antros pastraipos 3, 4, 5 ir 6 punktus) nustatomos remiantis prezumpcijomis, laikomomis nuginčijamomis, bet jas paneigti galima tik, pirma, įrodymais pagrindus faktines pajamas iš visų įrenginių, įskaitant įrenginius, kuriems [tas] reglamentas netaikomas, ir, antra, visada remiantis tam tikromis prezumpcijomis, todėl prievolę mokėti rinkliavą turintys asmenys negali deklaruoti ir įrodyti savo faktinių pajamų?

3. Ar [Reglamento 2022/1854] 6, 7, 8 ir 22 straipsniai, siejami su Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principais, taip pat lojalaus bendradarbiavimo principu (ESS 4 straipsnio 3 dalis) ir, be kita ko, su SESV 288 straipsniu, taip pat atsižvelgiant į šio reglamento konstatuojamąsias dalis, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiama taikyti po minėto reglamento įsigaliojimo patvirtintas nacionalines priemones, kaip antai 2022 m. gruodžio 16 d. įstatymu įtrauktą Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnio 1 dalį, kuriomis numatomas elektros energijos gamintojų gaunamų rinkos pajamų viršutinės ribos nustatymo sistemos įgyvendinimas nuo datos, kuri yra ankstesnė nei 2022 m. gruodžio 1 d., kaip antai 2022 m. rugpjūčio 1 d.?“

Procesas Teisingumo Teisme

27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė šį prašymą nagrinėti pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 105 straipsnyje numatytą pagreitintą prejudicinio sprendimo priėmimo procedūrą.

28 2024 m. sausio 10 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi *Electrabel ir kt.* (C-633/23, EU:C:2024:41) toks prašymas buvo atmestas.

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo ir antrojo klausimų

29 Pirmiausia pažymėtina, kad, viena vertus, remiantis pirmojo ir antrojo klausimų, kuriuos reikia nagrinėti kartu, formuluote, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas dėl rinkos pajamų, kurioms taikoma Reglamento 2022/1854 „6 straipsnyje numatyta viršutinė riba“, nustatymo tvarkos. Iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad nagrinėjamu atveju pagal Elektros energijos įstatymo 22ter straipsnio 4 dalį rinkos pajamų viršutinė riba yra 130 eurų už pagamintos elektros energijos MWh, o šio 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad jame nurodytos rinkos pajamos negali viršyti 180 eurų už pagamintos elektros energijos MWh. Vis dėlto šio reglamento 8 straipsnio 1 dalies a punkte iš esmės numatyta, kad valstybės narės gali, be kita ko, nustatyti priemones, kuriomis šios pajamos būtų dar labiau apribotos.

30 Taigi konstatuotina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamose nacionalinės teisės nuostatose įtvirtinta ne Reglamento 2022/1854 „6 straipsnyje numatyta“, o pagal šio reglamento 8 straipsnio 1 dalį nustatyta nacionalinė viršutinė riba.

31 Kita vertus, nors savo pirmuoju ir antruoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo, be kita ko, išaiškinti ESS 6 straipsnį, jis nepaaiškina, kodėl šis išaiškinimas būtinas siekiant išspręsti ginčus pagrindinėje byloje. Iš tiesų prašyme priimti prejudicinį sprendimą nėra jokio motyvo, paaiškinančio, kodėl tam teismui kyla klausimas dėl šio straipsnio išaiškinimo, arba atskleidžiančio, koks, jo nuomone, yra ryšys tarp to straipsnio ir pagrindinėje byloje nagrinėjamų nacionalinės teisės nuostatų. Vadinasi, ESS 6 straipsnio išaiškinimas nėra būtinas siekiant išspręsti šiuos ginčus.

32 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, reikia suprasti, kad pirmuoju ir antruoju klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento 2022/1854 6–8 straipsniai, siejami su jo 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, SESV 288 straipsniu ir proporcingumo principu, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias pajamų suma, kuriai taikoma rinkos pajamų viršutinė riba pagal šį 8 straipsnį, nustatoma, nelygu nurodyti elektros energijos gamybos įrenginiai, remiantis arba nenuginčijamomis prezumpcijomis, arba nuginčijamomis prezumpcijomis, bet šias paneigti galima tik, pirma, pagrindus iš visų atitinkamo operatoriaus įrenginių faktiškai gautas pajamas ir, antra, taikant kitas prezumpcijas.

33 Šiuo klausimu primintina, kad Reglamento 2022/1854 6 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad elektros gamintojų rinkos pajamos, gaunamos gaminant elektros energiją iš 7 straipsnio 1 dalyje nurodytų išteklių, negali viršyti 180 eurų už pagamintos elektros energijos MWh. Šio 6 straipsnio 2 dalyje priduriama, kad valstybės narės užtikrina, kad rinkos pajamų viršutinė riba būtų taikoma visoms gamintojų ir atitinkamu atveju gamintojų vardu didmeninėse elektros energijos rinkose veikiančių tarpininkų rinkos pajamoms, neatsižvelgiant į rinkos laikotarpį, kuriuo vykdomas sandoris, ir į tai, ar elektros energija prekiaujama dvišaliu pagrindu ar centralizuotoje prekyvietėje. Be to, to paties straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad valstybės narės imasi veiksmingų priemonių, kad užkirstų kelią gamintojams apeiti pareigas pagal šią 2 dalį, ir visų pirma užtikrina,

kad rinkos pajamų viršutinė riba būtų veiksmingai taikoma tais atvejais, kai gamintojus kontroliuoja kitos įmonės arba kai jie iš dalies priklauso kitoms įmonėms, ypač kai jie yra vertikaliai integruotos įmonės dalis. Reglamento 2022/1854 6 straipsnio 4 dalyje nurodyta, kad valstybės narės sprendžia, ar taikyti rinkos pajamų viršutinę ribą atsiskaitant už energijos mainus, ar vėliau.

34 Be to, nors šio 6 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad Komisija teikia valstybėms narėms gaires dėl šio straipsnio įgyvendinimo, neginčijama, kad jokių gairių šiuo klausimu ji nepateikė.

35 Dėl Reglamento 2022/1854 7 straipsnio 1 dalies pažymėtina, kad joje nurodyta, jog šio reglamento 6 straipsnyje numatyta rinkos pajamų viršutinė riba taikoma rinkos pajamoms, gautoms pardavus elektros energiją, pagamintą naudojant šioje nuostatoje išvardytus energijos šaltinius. Šio 7 straipsnio 6 dalyje nustatyta, kad gamintojai, tarpininkai ir atitinkami rinkos dalyviai, taip pat atitinkamu atveju sistemos operatoriai pateikia valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir prireikus sistemos operatoriams bei paskirtiesiems elektros energijos rinkos operatoriams visus šiam 6 straipsniui taikyti būtinus duomenis, įskaitant duomenis apie pagamintą elektros energiją ir susijusias rinkos pajamas, neatsižvelgiant į rinkos laikotarpį, kuriuo vykdomas sandoris, ir į tai, ar elektros energija prekiaujama dvišaliu pagrindu toje pačioje įmonėje ar centralizuotoje prekyvietėje.

36 Reglamento 2022/1854 8 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės gali priimti kitas priemones, išvardytas šios dalies a–e punktuose. Konkrečiai kalbant, pagal šį a punktą jos gali toliau taikyti arba nustatyti priemones, kuriomis būtų dar labiau apribotos gamintojų, gaminančių elektros energiją iš šio reglamento 7 straipsnio 1 dalyje išvardytų šaltinių, rinkos pajamos, įskaitant galimybę diferencijuoti technologijas, taip pat kitų rinkos dalyvių rinkos pajamos. Šio 8 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad 1 dalyje nurodytos priemonės pagal šį reglamentą turi būti proporcingos ir nediskriminacinės, jomis neturi būti kenkiama investavimo signalams, turi būti užtikrinama, kad būtų padengtos investicijos ir veiklos sąnaudos, turi būti neiškraipomas didmeninių elektros energijos rinkų veikimas, visų pirma nedaroma poveikio pirmumo tvarkai ar kainų formavimuisi didmeninėje rinkoje, ir jos turi būti suderinamos su Sąjungos teise.

37 Be to, Reglamento 2022/1854 2 straipsnio 5 punkte pateikiama tokia šiame reglamente vartojamos sąvokos „rinkos pajamos“ apibrėžtis: realizuotosios pajamos, kurias gauna gamintojas už elektros energijos pardavimą ir tiekimą Sąjungoje, nepaisant sutartinės tokių mainų vykdymo formos, įskaitant elektros energijos pirkimo sutartis ir kitas apsidraudimo nuo didmeninės elektros energijos rinkos svyravimų operacijas, išskyrus valstybių narių teikiamą pagalbą. Šio 2 straipsnio 9 punkte taip pat pateikiama tokia sąvokos „pajamų perviršis“ apibrėžtis: teigiamas skirtumas tarp gamintojų rinkos pajamų už elektros energijos MWh ir 180 eurų už elektros energijos MWh rinkos pajamų viršutinės ribos, numatytos šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje.

38 Taigi konstatuotina, kad nors nė vienoje iš reikšmingų Reglamento 2022/1854 nuostatų nėra metodikos, pagal kurią būtų nustatomos rinkos pajamos, kurioms turi būti taikoma pagal šį reglamentą nustatytina pajamų viršutinės ribos priemonė, iš jų formuluotės matyti, kad, kaip iš esmės pažymėta generalinio advokato išvados 38 ir 39 punktuose, ši viršutinės ribos priemonė negali būti taikoma teorinėms pajamoms, neatitinkančioms realios situacijos rinkoje, o turi būti taikoma sumoms, atspindinčioms atitinkamų operatorių faktiškai gautas pajamas.

39 Šio reglamento 30 konstatuojamojoje dalyje, beje, nurodyta, kad rinkos pajamų viršutinė riba turėtų būti taikoma „ne visoms gamybos pajamoms“, „o rinkos pajamoms“ ir kad, neatsižvelgiant į sutarties formą, kuria gali būti vykdoma prekyba elektros energija, rinkos pajamų viršutinė riba turėtų būti taikoma „tik realizuotosioms“ rinkos pajamoms.

40 Kadangi nė vienoje Reglamento 2022/1854 nuostatoje nėra rinkos pajamų, kurioms turi būti taikoma pajamų viršutinės ribos priemonė, nustatymo tvarkos, ją turi apibrėžti valstybės narės. Vis dėlto, kadangi tai darydamos valstybės narės įgyvendina šį reglamentą, taigi ir Sąjungos teisę, savo kompetenciją jos turi vykdyti laikydamosi šios teisės, vadinasi, nagrinėjamu atveju taip, kad būtų išsaugotas visų pirma minėto reglamento nuostatų veiksmingumas (pagal analogiją žr. 2023 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Komisija / Danija (Maksimalus stovėjimo laikas)*, C-167/22, EU:C:2023:1020, 43 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2025 m. balandžio 30 d. Sprendimo *Alenopik*, C-745/23, EU:C:2025:294, 28 punktą).

41 Taigi lieka įvertinti, ar vykdydamos šią užduotį valstybės narės gali remtis prezumpcijomis, kad tiksliai nustatytų rinkos pajamų sumą, kuriai taiko Reglamente 2022/1854 numatytą pajamų viršutinės ribos priemonę.

42 Šiuo klausimu, pirma, pažymėtina, kad pagal šio reglamento 37 konstatuojamąją dalį, siekiant užtikrinti veiksmingą rinkos pajamų viršutinės ribos taikymą, gamintojai, tarpininkai ir atitinkami rinkos dalyviai turėtų pateikti būtinus duomenis valstybių narių kompetentingoms institucijoms ir atitinkamu atveju sistemos operatoriams bei paskirtiesiems elektros energijos rinkos operatoriams, tačiau, atsižvelgiant į didelį sandorių, kurių atžvilgiu valstybių narių kompetentingos institucijos turi užtikrinti rinkos pajamų viršutinės ribos taikymą, skaičių, tos institucijos turėtų turėti galimybę naudoti „pagrįstus įverčius“ šiai viršutinei ribai apskaičiuoti.

43 Kaip pažymėta generalinio advokato išvados 50 punkte, įvertis iš esmės yra apytikris tam tikros vertės dydis ir ne visada atitinka tikslią vertę. Vadinasi, galimas faktinių ir numanomų pajamų skirtumas gali būti leidžiamas, tačiau dėl to prezumpcijų taikymas nebūtinai tampa nesuderinamas su Reglamentu 2022/1854, jeigu šis skirtumas (jis, beje, gali būti ir neigiamas, ir teigiamas) išlieka pagrįstas, t. y. nedidelis, ir jeigu taikant šias prezumpcijas pasirinkti įverčiai atspindi realią situaciją rinkoje nagrinėjamu laikotarpiu.

44 Antra, Reglamente 2022/1854, kaip matyti iš jo 1 straipsnio, be kita ko, nustatoma skubi intervencija, kuria siekiama sušvelninti didelių energijos kainų poveikį taikant išimtines, tikslines ir ribotos trukmės priemones, o jomis visų pirma siekiama nustatyti rinkos pajamų, kurias tam tikri gamintojai gauna iš elektros energijos gamybos, viršutinę ribą ir tikslingai jas perskirstyti galutiniams elektros energijos vartotojams.

45 Tokiomis skubos aplinkybėmis ir atsižvelgiant į šį galutinių elektros energijos vartotojų apsaugos tikslą tai, kad, siekiant greitai įgyvendinti trumpalaikes priemones, remiamasi pagrįstais įverčiais, įskaitant prezumpcijas, gali būti tinkama ar net būtina priemonė tam, kad būtų užtikrintas Reglamente 2022/1854 nustatytos pajamų viršutinės ribos priemonės veiksmingumas, taigi ir pasiektas šis tikslas.

46 Trečia, pažymėtina, kad pagal šio reglamento 6 straipsnio 3 dalį valstybės narės turi nustatyti veiksmingas priemones, kad būtų užtikrintas veiksmingas viršutinės ribos taikymas ir užkirstas kelias jai apeiti. Atsižvelgiant į tai, kas numatyta minėto reglamento 6 straipsnio 2 dalyje ir 7 straipsnio 6 dalyje, kurių formuluotės primintos atitinkamai šio sprendimo 33 ir 35 punktuose, gali prireikti užtikrinti labai didelio duomenų kiekio rinkimą ir tikrinimą. Taigi ši aplinkybė taip

pat leidžia pripažinti, kad, atsižvelgiant į konkrečios nacionalinės rinkos ypatumus arba į techninius sunkumus, galinčius kilti siekiant atskirti pajamas, kurioms iš tikrųjų turi būti taikoma tame pačiame reglamente nustatyta viršutinės ribos priemonė, gali tekti remtis prezumpcijomis.

47 Beje, tai, kad nustačius šią viršutinės ribos priemonę gali atsirasti didelė administracinė našta, yra pripažinęs Sąjungos teisės aktų leidėjas: jis Reglamento 2022/1854 7 straipsnio 3 dalyje suteikė valstybėms narėms, be kita ko, galimybę visų pirma tais atvejais, kai dėl šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje numatytos viršutinės ribos taikymo užkraunama didelė administracinė našta, nuspręsti, kad ši riba būtų netaikoma gamintojams, gaminantiems elektros energiją šios energijos gamybos įrenginiuose, kurių įrengtoji galia neviršija 1 MW.

48 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad pagal Reglamentą 2022/1854 valstybei narei nedraudžiama remtis prezumpcijomis, siekiant nustatyti rinkos pajamų, kurioms turi būti taikoma šiame reglamente numatyta viršutinės ribos priemonė, sumą, su sąlyga, kad šios prezumpcijos leidžia gauti pagrįstus tų pajamų įverčius, atspindinčius realią situaciją rinkoje nagrinėjamu laikotarpiu.

49 Šiuo klausimu pažymėtina, pirma, kad tai, jog valstybė narė, remdamasi objektyviais skiriamaisiais veiksniais, nusprendė prireikus nustatyti skirtingas prezumpcijas, nelygu atitinkami operatoriai, įrenginiai ar technologija, arba prezumpcijų seką, neįrodo, jog pirmesniame šio sprendimo punkte nurodyta sąlyga nėra įvykdyta, jeigu dėl kiekvienos atitinkamos operatorių, įrenginių ar technologijos kategorijos nustatyta prezumpcija leidžia gauti pagrįstą šiai kategorijai būdingų pajamų įvertį, nes galimybė diferencijuoti technologijas taip pat yra aiškiai leidžiama pagal Reglamentą 2022/1854, visų pirma pagal jo 8 straipsnio 1 dalies a punktą. Antra, net ir tai, kad remiamasi nenuginčijamomis prezumpcijomis, gali atitikti šią sąlygą, ypač kai jos taikomos ribotai ir konkrečiai gamintojų, kurių pajamos dėl jiems būdingų aplinkybių ar atitinkamos nacionalinės rinkos ypatumų buvo iš anksto nustatytos susitarus su valdžios institucijomis arba reguliuojamos pagal nacionalinės teisės aktus, kategorijai, todėl atitinkami gamintojai negali lengvai nuo jų nukrypti.

50 Iš šių išvadų taip pat matyti, kad rėmimasis tokiomis prezumpcijomis, jeigu jos atitinka minėtą sąlygą, negali būti laikomas prieštaraujančiu proporcingumo principui. Šiuo klausimu primintina, kad pagal šį principą, kuris yra vienas iš bendrųjų teisės principų ir kurio valstybės narės privalo laikytis įgyvendindamos Sąjungos teisę, kaip numatyta šio sprendimo 40 punkte primintoje jurisprudencijoje, reikalaujama, kad taikomos priemonės būtų tinkamos atitinkamais teisės aktais siekiamiems teisėtiems tikslams įgyvendinti ir neviršytų to, kas būtina jiems pasiekti (šiuo klausimu žr. 2008 m. vasario 21 d. Sprendimo *Netto Supermarkt*, C-271/06, EU:C:2008:105, 19 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją, taip pat 2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Vengrija / Parlamentas ir Taryba*, C-620/18, EU:C:2020:1001, 111 punktą).

51 Atsižvelgiant į tai, kad dėl galutinių elektros energijos vartotojų apsaugos tikslo buvo būtina skubiai įgyvendinti Reglamente 2022/1854 numatytą pajamų viršutinės ribos priemonę, taip pat į išimtinį ir laikiną šios priemonės pobūdį, konstatuotina, kad tai, jog remiamasi prezumpcijomis, įskaitant atitinkamu atveju nenuginčijamas prezumpcijas, tam, kad būtų tiksliai nustatyta pajamų suma, kuriai turi būti taikoma minėta priemonė, yra proporcinga, jeigu, kaip nurodyta šio sprendimo 48 punkte, šios prezumpcijos leidžia gauti pagrįstus tų pajamų įverčius, atspindinčius realią situaciją rinkoje nagrinėjamu laikotarpiu.

52 Kadangi konkretus vertinimas, ar tam tikra prezumpcija atitinka šią sąlygą, yra faktinio pobūdžio, jis priklauso nacionalinių valdžios institucijų, kurios veikia kontroliuojamos nacionalinių teismų (nagrinėjamu atveju – prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo), kompetencijai.

Vis dėlto, remiantis Teisingumo Teismo jurisprudencija, priimdamas prejudicinį sprendimą šis teismas gali pateikti paaiškinimų, kurie padėtų nacionaliniam teismui atlikti savo vertinimą (pagal analogiją žr. 2006 m. vasario 21 d. Sprendimo *Halifax ir kt.*, C-255/02, EU:C:2006:121, 77 punktą ir 2024 m. sausio 11 d. Sprendimo *Nárokuj*, C-755/22, EU:C:2024:10, 42 punktą).

53 Taigi atliekant šį vertinimą reikia atsižvelgti į visą faktinę ir techninę informaciją, apibūdinančią ne tik atitinkamų operatorių ir įrenginių situaciją, bet ir nacionalinę elektros energijos rinką. Šiuo klausimu, be kita ko, gali būti svarbu: tai, kiek, atsižvelgiant į šiuos ypatumus, yra kliūčių renkant ir tikrinant duomenis, kurie leistų per su skuba suderinamą laikotarpį, daugiausia dėmesio skiriant galutinių elektros energijos vartotojų apsaugos tikslo įgyvendinimui, nustatyti tikslias įrenginių ar operatorių, kuriems taikoma nagrinėjama viršutinės ribos priemonė, pajamas; tai, ar nustatytos prezumpcijos yra pakankamai tikslios, kad būtų išvengta gerokai per didelio ar per mažo atitinkamų operatorių gautų pajamų įvertinimo; tai, ar yra korekcinis mechanizmas, pagal kurį operatoriai arba nacionalinės valdžios institucijos atitinkamu atveju gali remtis faktinėmis pajamomis, kad būtų ištaisytas šių prezumpcijų rezultatas, jeigu dėl jų negaunami pagrįsti įverčiai, atspindintys realią situaciją rinkoje nagrinėjamu laikotarpiu.

54 Be to, atsižvelgiant į tai, kas konstatuota šio sprendimo 40 punkte, Teisingumo Teismui nereikia priimti sprendimo dėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prašomo SESV 288 straipsnio išaiškinimo.

55 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį ir antrąjį klausimus reikia atsakyti: Reglamento 2022/1854 6–8 straipsniai, siejami su jo 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, taip pat proporcingumo principu, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias pajamų suma, kuriai taikoma rinkos pajamų viršutinė riba pagal šį 8 straipsnį, nustatoma, nelygu nurodyti elektros energijos gamybos įrenginiai, remiantis arba nenuginčijamomis prezumpcijomis, arba nuginčijamomis prezumpcijomis, bet šias paneigti galima tik, pirma, pagrindus iš visų atitinkamo operatoriaus įrenginių faktiškai gautas pajamas ir, antra, taikant kitas prezumpcijas, su sąlyga, kad šios prezumpcijos leidžia gauti pagrįstus tų pajamų įverčius, atspindinčius realią situaciją rinkoje nagrinėjamu laikotarpiu.

Dėl trečiojo klausimo

56 Trečiuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento 2022/1854 6–8 straipsniai ir 22 straipsnio 2 dalies c punktas, siejami su SESV 288 straipsniu, Sąjungos teisės viršenybės, veiksmingumo ir lojalaus bendradarbiavimo principais, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos draudžiamos po šio reglamento įsigaliojimo priimtos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta taikyti rinkos pajamų viršutinės ribos priemonę, panašią į tą, kurią reikalaujama nustatyti pagal minėtą reglamentą, tačiau už ankstesnį nei numatytasis tame reglamente laikotarpį.

57 Šiuo klausimu pažymėtina, kad Reglamentas 2022/1854 pagal jo 22 straipsnio 1 dalį įsigaliojo kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, t. y. 2022 m. spalio 8 d. Pagal to reglamento 22 straipsnio 2 dalies c punktą jo 6, 7 ir 8 straipsniai taikomi nuo 2022 m. gruodžio 1 d. iki 2023 m. birželio 30 d.

58 Iš jokios Reglamento 2022/1854 nuostatos nematyti, kad jis būtų taikomas pajamų viršutinės ribos priemonei, nustatytai nacionalinės teisės aktuose už laikotarpį iki šio reglamento įsigaliojimo, ar juo labiau kad tokie teisės aktai turėtų atitikti tame reglamente numatytas sąlygas. Vadinasi, kaip pažymėta ir generalinio advokato išvados 59 punkte, nesant *ratione temporis* taikomų Sąjungos

teisės nuostatų šioje srityje, negalima teigti, kad iš valstybių narių atimta galimybė įgyvendinti savo kompetenciją nagrinėjamu atveju nustatant rinkos pajamų viršutinės ribos priemonę, panašią į tą, kurią reikalaujama nustatyti pagal Reglamentą 2022/1854, tačiau kitokios taikymo laiko atžvilgiu srities nei numatytoji šiame reglamente, arba kad jos galėtų pasinaudoti tokia galimybe tik gavusios tam aiškų Sąjungos teisės aktų leidėjo leidimą.

59 Tai, kad tokie nacionalinės teisės aktai buvo priimti jau galiojant minėtam reglamentui, šiuo aspektu neturi reikšmės. Iš tiesų nė vienoje to paties reglamento nuostatoje nenurodyta, kad jį priimdamas Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė atimti iš valstybių narių šią galimybę arba nustatyti, kad siekiant ja pasinaudoti reikia tokio leidimo. Priešingai, kaip matyti iš Reglamento 2022/1854 8 straipsnio 1 dalies formuluotės, Sąjungos teisės aktų leidėjas aiškiai numatė galimybę valstybėms narėms nustatyti arba toliau taikyti rinkos pajamų viršutinės ribos priemones, kurios būtų griežtesnės už šio reglamento 6 straipsnio 1 dalyje numatytą viršutinę ribą. Šiuo klausimu taip pat pažymėtina, jog minėto reglamento 1 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad nuo 2021 m. rugsėjo mėn. elektros energijos rinkose vyrauja labai didelės kainos, o dėl Rusijos Federacijos karinės agresijos prieš Ukrainą elektros energijos kainos dar smarkiau padidėjo ir svyravo. Be to, to paties reglamento 5 konstatuojamojoje dalyje Sąjungos teisės aktų leidėjas pažymėjo, kad ši energetikos krizė paveikė visas valstybes nares, nors ir skirtingai, o iš jo 28 konstatuojamosios dalies matyti, kad nuo 2022 m. vasario mėn. buvo stebimas itin smarkus ir ilgalaikis kainų augimas.

60 Šios aplinkybės rodo, kad visiškai žinodamas apie valstybių narių galimybę veikti pagal savo kompetenciją, atsižvelgiant į nacionalinių rinkų ypatumus, Sąjungos teisės aktų leidėjas nusprendė Sąjungos lygmeniu nereglamentuoti rinkos pajamų viršutinės ribos, nepatenkančios į Reglamente 2022/1854 numatytą taikymo laiko atžvilgiu sritį, ir juo labiau neatėmė iš valstybių narių kompetencijos reglamentuoti šį klausimą laikotarpiu iki šiame reglamente numatyto taikymo laikotarpio.

61 Šiuo klausimu pažymėtina, kad, kaip jau buvo priminta šio sprendimo 40 punkte, valstybės narės savo kompetenciją turi įgyvendinti laikydamosi Sąjungos teisės. Vis dėlto nagrinėjamu atveju, išskyrus abejones, kurias prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas išdėstė pirmajame ir antrajame klausimuose, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą nematyti, kad šis teismas abejotų dėl to, ar nacionalinės teisės nuostatos, dėl kurių kilo ginčai pagrindinėje byloje, iš esmės suderinamos su kitomis Sąjungos teisės nuostatomis, kurios galėtų būti taikomos *ratione temporis*.

62 Nei SESV 288 straipsnis, nei Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo ar lojalaus bendradarbiavimo principai nagrinėjamu atveju negali pateisinti kitokio vertinimo.

63 Pirma, nei SESV 288 straipsnis, nei Sąjungos teisės viršenybės ir veiksmingumo principai negali pakeisti Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinktos reglamento taikymo srities.

64 Antra, pagal ESS 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtintą lojalaus bendradarbiavimo principą valstybės narės nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti Sąjungos tikslų. Vis dėlto, atsižvelgiant, be kita ko, į tai, kas konstatuota šio sprendimo 60 punkte, ir į tai, kad nustačius pajamų viršutinės ribos priemonę, panašią į tą, kuri numatyta Reglamente 2022/1854, neišvengiamai siekiama iš esmės su šio reglamento tikslais suderinamų tikslų, negalima teigti, kad nacionaliniu lygmeniu taikydama tokią priemonę, kol ji dar nėra privaloma Sąjungos lygmeniu, valstybė narė pažeistų šį principą.

65 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į trečiąjį klausimą reikia atsakyti: Reglamento 2022/1854 6–8 straipsniai ir 22 straipsnio 2 dalies c punktas, siejami su SESV 288 straipsniu, Sąjungos teisės viršenybės, veiksmingumo ir lojalaus bendradarbiavimo principais, turi būti aiškinami taip, kad pagal juos nedraudžiamos po šio reglamento įsigaliojimo priimtos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta taikyti rinkos pajamų viršutinės ribos priemonę, panašią į tą, kurią reikalaujama nustatyti pagal minėtą reglamentą, tačiau už ankstesnį nei numatytasis tame reglamente laikotarpį.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

66 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **2022 m. spalio 6 d. Tarybos reglamento (ES) 2022/1854 dėl skubios intervencijos, skirtos didelėms energijos kainoms mažinti, 6–8 straipsniai, siejami su jo 2 straipsnio 5 ir 9 punktais, taip pat proporcingumo principu,**

   turi būti aiškinami taip:

   pagal juos nedraudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, pagal kurias pajamų suma, kuriai taikoma rinkos pajamų viršutinė riba pagal šį 8 straipsnį, nustatoma, nelygu nurodyti elektros energijos gamybos įrenginiai, remiantis arba nenuginčijamomis prezumpcijomis, arba nuginčijamomis prezumpcijomis, bet šias paneigti galima tik, pirma, pagrindus iš visų atitinkamo operatoriaus įrenginių faktiškai gautas pajamas ir, antra, taikant kitas prezumpcijas, su sąlyga, kad šios prezumpcijos leidžia gauti pagrįstus tų pajamų įverčius, atspindinčius realią situaciją rinkoje nagrinėjamu laikotarpiu.

2. **Reglamento 2022/1854 6–8 straipsniai ir 22 straipsnio 2 dalies c punktas, siejami su SESV 288 straipsniu, Sąjungos teisės viršenybės, veiksmingumo ir lojalaus bendradarbiavimo principais,**

   turi būti aiškinami taip:

   pagal juos nedraudžiamos po šio reglamento įsigaliojimo priimtos nacionalinės teisės nuostatos, kuriose numatyta taikyti rinkos pajamų viršutinės ribos priemonę, panašią į tą, kurią reikalaujama nustatyti pagal minėtą reglamentą, tačiau už ankstesnį nei numatytasis tame reglamente laikotarpį.

Parašai.